

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**

Освітня програма ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

(за першим рівнем вищої освіти)

Спеціальність ПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 1. 09. 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Експериментальна психологія
Освітня програма	Психологія; Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)	-
Спеціальність	Психологія
Галузь знань	Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	2 курс-3сем, 4 сем.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24/14 Семінарські заняття –36/18 Самостійна робота – 180/218
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/1221

2. Опис дисципліни

<p>Метою викладання дисципліни є формування цілісного уявлення про теорію психологічного експерименту, що базується на загальнонауковій теорії експерименту і включає в себе відомості про способи планування, проведення та обробки даних. А також метою вивчення курсу є: ознайомити студентів з проблемами і нормативами експериментального методу в психологічному дослідженні; розглянути процедуру та організацію психологічного експерименту.</p> <p>Цей курс покликаний допомогти формуванню у студентів цілісного уявлення про специфіку наукового пізнання психічної реальності.</p>
<p>Компетентності</p>
<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, самогенно.</p> <p>ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації</p>
<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію зрізних джерел.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>
<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p>

ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
 ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
 ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Лекц. год	пгодра кг	
Змістовий модуль 1					
1	Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у системі психологічних дисциплін. Історія становлення експериментальної психології. Наукове мислення у психології. Поняття істинної науки та псевдонауки. Задачі досліджень у психології.	2	2	10	
2.	Тема 2 . Методологія наукового дослідження. Види психологічних досліджень. Теорія та її структура. Наукова проблема та етапи її породження, наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Наукове мислення у психології. Наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Нуль гіпотеза.	2	2	10	
3	Тема 3 Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень. Не експериментальні психологічні методи (спостереження, бесіда, проєктивні методи досліджень		4	10	
4.	Тема 4 Експериментальне спілкування. Особливості роботи з дітьми. Ефекти спілкування. Методи контролю ефектів спілкування.	2	2	5	
5.	Тема 5 Експериментатор: його особистість і діяльність. Роль експериментатора в організації і проведенні експерименту. Типові помилки експериментатора. Міра впливу особистості дослідника на результат експерименту Досліджуваний його Особистість. Особистість і діяльність у процесі дослідження. Мотивація участі досліджуваних у експерименті. Використання результатів дослідження	2	2	5	
6.	Тема 6 Поняття валідності, види валідності Поняття валідності, види валідності експериментального дослідження. “Ідеальний” та реальний експеримент Основні чинники порушення валідності експериментальних досліджень	2	2	10	
7	Тема 7. Етика психологічних досліджень. Самостійна робота Етика психологічних досліджень. Особливість роботи з різними категоріями досліджуваних. Етичні норми здійснення досліджень. Етичні норми досліджень з використанням тварин. Фальсифікація даних	2	2	10	

Змістовий модуль 2				
1	Тема 8 Організація психологічного дослідження. Організація психологічного дослідження. Етапи психологічного дослідження. Етапи експериментального спілкування. Роль Інструкції. Роль постекспериментального спілкування	2		10
2	Тема 9 Психологічний експеримент. Компоненти психологічного експерименту. Компоненти психологічного експерименту. Основні відношення між компонентами експерименту (функціональні, структурні, диференціальні)	2	2	10
3	Тема 10. Поняття експериментальної вибірки. Вибірка та популяція. Репрезентативна та не репрезентативна вибірка. Способи конструювання експериментальних груп. Стратегії побудови експериментальної вибірки. Репрезентативність вибірки та проблема еквівалентності груп. Експериментальні групи. Види контрольних груп.	2	2	10
4	Тема 11. Експериментальні змінні. Незалежна та залежна змінні. Додаткова та побічні змінні. Відношення між змінними. Способи контролю експериментальних змінних. Елімінація. Константність умов. Балансування. Контр балансування. Рандомізація	2	2	10
5	Тема 12. Планування експериментальних досліджень Експериментальні плани. Загальна характеристика психологічного дослідження. Вимоги до істинних експериментальних досліджень. Плани для однієї незалежної змінної. Планування експериментальних досліджень. Досліджень. Факторні експериментальні плани Факторні експериментальні плани. Плани для двох незалежних змінних. Плани для трьох і більше незалежних змінних. Ротаційне планування. Практичне застосування факторних експериментальних планів	2	2	10
6	Тема 13. Експериментальні плани з малим N. Особливості побудови таких планів. Причини використання планів з малим N. Прикладні дослідження. Зв'язок практики на науки. Соціальний проект як прикладне дослідження. Доекспериментальні плани. Квазіекспериментальні плани і прикладні дослідження. Побудова Квазіекспериментальних планів, основні джерела артефактів у квазіекспериментальних планах. Кореляційні дослідження. Кореляційні дослідження. у крос культурних та психогенетичних дослідженнях. Особливості планування досліджень у кроскультурній психології. Основні джерела артефактів у кроскультурних дослідженнях. Методи психогенетики, особливості її застосування	2	2	10

8	<p>Тема 14 Основні поняття математичної статистики. Змінні та їх вимірювання. Вимірювальні шкали. Поняття про залежність між змінними. Залежні та незалежні змінні. Основні символи змінних та операцій. Поняття масиву даних. Статистичне спостереження. Поняття про репрезентативність. Графічне представлення даних Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.</p>		1	10
9	<p>Тема 16. Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення Середнє арифметичне: обчислення та властивості. Інтерпретація мір центральної тенденції. Методи статистичного висновку. Статистичні гіпотези Психологічна і статистична гіпотези Направлені і ненаправлені статистичні гіпотези. Особливості перевірки статистичної гіпотези. Помилка I роду та рівень значимості статистичного критерію. Помилка II роду та потужність статистичного критерію.</p>	2	1	10

4. Система оцінювання курсу 3 семестр (2 курс 3 семестр) денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	10
Практичне завдання	5
Інд.завдання	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 4 семестр (2 курс 4 семестр) денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	3
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	12
Практичне завдання	5
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 2 семестр (2 курс 3 семестр) ЗАОЧНА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	10
Практичне завдання	5
Інд.завдання	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 4 семестр (2 курс 4 семестр) ЗАОЧНА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	3
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	12
Практичне завдання	5
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 2 курс 3 семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5								5
Семінарські з-тя			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2						20
Тести до тем			2		2		2		2		2							10
Контрольна робота																10		10
Практичне завдання															5			5
Інд.завдання																	50	50
Всього за тиж-нь	0,5	0,5	4,5	2,5	4,5	2,5	4,5	2,5	4,5	2,5	4	2			5	10	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 2 курс 4 семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	0,5	0,5	0,5		0,5		0,5		0,5									3
Семінарські з-тя			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2						20
Тести до тем			2		2		2		2		2							10

Контрольна робота																	12		12
Практичне завдання																	5		5
Залік /Екзамен																		50	50
Всього за тижень	0,5	0,5	4,5	2	4,5	2	4,5	2	4,5	2	4	2				5	12	50	100

Критерії оцінки практичного завдання

Відмінно (5) - завдання повністю відповідає розробленим вимогам; студент засвоїв понятійний апарат теми; студенти самостійно проаналізували додаткову літературу, узагальнили інформацію; матеріал подано структуровано, логічно, змістовно, лаконічно; до тексту підібрано візуальний ряд (не обов'язково до кожного слайду); наведено приклади аналізованих явищ ; є перелік використаних джерел (2-5). Завдання підготовлено вчасно і презентовано на практичному занятті;

Добре (4) – завдання виконано відповідно до вимог; допущено незначні помилки при поясненні понять чи наведені прикладів; використано додаткову літературу; або ж матеріал подано недостатньо структуровано, змістовно, лаконічно; є перелік використаних джерел; завдання підготовлено вчасно. Або студенти підготували завдання відповідно всіх вимог без помилок, проте не бажали презентувати на практичному занятті;

Задовільно (3) – завдання виконано із певним недотриманням вимог: опора тільки на лекційний матеріал, відсутність візуального підкріплення теми; матеріал подано не систематизовано, не лаконічно; презентація надто мала або ж надто об'ємна; нема переліку опрацьованих джерел. Презентована на практичному занятті з помилками або ж не презентована.

Незадовільно (1-2) – виконано менше як 50% вимог, нема відповідності темі;

0 балів – презентація відсутня.

Викладач оцінює виконане завдання. Студенти самостійно на основі вимог до завдання та критеріїв оцінки оцінюють внесок кожного учасника групи у процесі виконання завдання. Оцінка один одного здійснюється у 5 бальній шкалі (як завдання) і носить рекомендаційний характер. Викладач виставляє оцінку кожному студенту на основі результатів виконаного завдання та враховує рекомендовану оцінку учасників підгрупи.

Бали за відвідування лекцій (денна форма) 2 курс 3 семестр:

3 балів – студент відвідав 5-6 лекцій

2 бали – студент відвідав 3-4 лекцій

1 бали - студент відвідав 2 лекцій

0 балів – студент відвідав 0-1 лекцію

Бали за відвідування лекцій (денна форма) 2 курс 4 семестр:

5 балів – студент відвідав 11-12 лекцій

4 бали – студент відвідав 9-10 лекцій

3 бали - студент відвідав 7-8 лекцій

2 бали - студент відвідав 5-6 лекцій

1 бал - студент відвідав 3-4 лекції

0 балів - студент відвідав 0 - 2 лекцій

6. Методичне забезпечення Основні навчальні посібники

1. Галян О. І. Галян І.М. Експериментальна психологія [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К. : Академвидав, 2012. 400 с.
2. Шамлян К., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості [Текст]: підручник. Рек. МОН .Львів: ЛНУ ім І. Франка, 2014. 466 с.
3. Бедан В.Б. Експериментальна психологія: практикум для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА» Одеса: Фенікс, 2021. 89 с. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14410/Бедан%20В.%20Б.%20Експериментальна%20психологія...практикум.pdf?sequence=1&isAllowed
4. Копець Л. Класичні експерименти в психології [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К. : КМ Академія, 2010. 283 с.
5. Боснюк В. Ф. Експериментальна психологія: курс лекцій Харків: Електронне видання, 2016. 182 с.
6. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. К.: Освіта України. 2009. 288 с. http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Kлимчук.pdf

Додаткова література

1. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник / В. В. Горбунова. Житомир, 2005. 94 с.
2. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. К.: Київський університет, 2008. – 286 с. 15.

7. Контактна інформація

Кафедра	Клінічної та реабілітаційної психології, кабінет 502, сайт: https://kktrp.pnu.edu.ua/
Викладач (і) Гостьові лектори	Гасюк Мирослава Богданівна
Контактна інформація викладача	Мирослава Гасюк myroslava.hasiuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності.
Пропуски занять (відпрацювання)	Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять, а також захисту розробки на занятті (по 5 балів за кожен розробку).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Не передбачає зниження балів
Невідповідна поведінка під час заняття	Є неприйнятною
Додаткові бали	Можливі за виконання додаткових завдань

Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Coursera, prometheus.org.ua. www.ed-era.com.
--------------------	--

Викладач Мирослава Гасюк

а. Контактна інформація

Кафедра	Загальної психології, кабінет 501, сайт: https://kztkp.pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Гасюк Мирослава Богданівна
Контактна інформація викладача	Мирослава Гасюк myroslava.hasiuk@pnu.edu.ua

б. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності.
Пропуски занять (відпрацювання)	Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять, а також захисту розробки на занятті (по 5 балів за кожну розробку).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Не передбачає зниження балів
Невідповідна поведінка під час заняття	Є неприйнятною
Додаткові бали	Можливі за виконання додаткових завдань
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Coursera, prometheus.org.ua. www.ed-era.com.

Викладачі Гасюк Мирослава, Іванцев Наталія